

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса
Шевченка
Кафедра педагогіки, психології та соціальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА В АЛЬТЕРНАТИВНИХ
ФОРМАХ ОПІКИ І ПІКЛУВАННЯ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність: І10 Соціальна робота та консультування
Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та консультування»

Кременець – 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціально-педагогічна робота в альтернативних формах опіки і піклування» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності ІІО Соціальна робота та консультування освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування». Кременець, 2026. 24 с.

Розробники: Заблоцький Андрій Русланович, доцент кафедри педагогіки, психології та соціальної роботи. PhD, доцент.

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року.

Завідувачка кафедри

Маріанна Ярошук

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	Нормативна	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: І10 Соціальна робота та консультування Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та консультування»	Рік підготовки	
		II	II
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-професійна програма: І 10 Соціальна робота та консультування	Семестр	
		III	III
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – 1	Освітній ступінь: другий (магістерський)	Лекції	
		20 год.	6 год
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 5; самостійної роботи – 5		Практичні / семінарські:	
		24 год.	8 год.
		Самостійна робота: 46 год.	Самостійна робота: 76 год.
		Форма контролю: залік	Форма контролю: залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми здобуття освіти – 48,9 / 51,1
для заочної форми здобуття освіти – 15,6 / 84,4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення освітнього компонента «Соціально-педагогічна робота в альтернативних формах опіки і піклування» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування» другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальність І10 Соціальна робота та консультування, і є нормативним (обов'язковим) освітнім компонентом циклу професійної підготовки (ОК 11). Дисципліна спрямована на аналіз теоретичних і методичних засад соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування, її змісту й особливостей використання у роботі з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Мета курсу – підготовка магістрів спеціальності І10 Соціальна робота та консультування, забезпечення їх поглибленими компетентностями щодо соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач освіти повинен оволодіти такими **компетентностями**:

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 7	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 9	Навички міжособистісної взаємодії.
Фахові компетентності (ФК)	
ФК 3	Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації на етапі раннього втручання.
ФК 11	Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.
ФК 13	Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.
Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований	

у термінах програмних результатів навчання Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН 1	Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПРН 7	Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.
ПРН 8	Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.
ПРН 9	Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.
ПРН 10	Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.
ПРН 13	Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методичні засади соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування

Тема 1. Актуальність проблеми соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, як особливі категорії дітей. Державні соціальні стандарти для зазначених категорій дітей та осіб з їх числа. Причини та наслідки сирітства й бездоглядності. Особливості соціалізації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Чинники, показники та рівні ризику здоров'я і розвитку дітей, які виховуються в інтернатних закладах. Роль соціального педагога у налагодженні соціального виховання та соціалізації.

Тема 2. Характеристика альтернативних форм державної опіки над дітьми

Сутність реформування системи інституційного догляду і виховання дітей та створення різноманітних послуг догляду за дитиною. Моделі деінституалізації. Зміст понять «альтернативний догляд», «альтернативні форми опіки і піклування». Основні правила та види альтернативного догляду. Класифікація альтернативних форм опіки (піклування), особливості їх функціонування.

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування в альтернативних формах опіки і піклування

Роль держави як головного суб'єкта налагодження життєдіяльності дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Система соціального захисту зазначених категорій дітей. Міжнародні нормативно-правові акти та законодавство України.

Тема 4. Критерії, показники та рівні ефективності соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування

Мета і завдання соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування. Критерії і показники ефективності: законодавчого, технологічного, інституційного та особистісного рівнів. Рівні ефективності соціально-педагогічної роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Зарубіжний досвід та зміст соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування

Тема 5. Зарубіжний досвід соціально-педагогічної (соціальної) роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування

Європейські стандарти та підходи до забезпечення прав зазначених категорій дітей. Роль ЮНІСЕФ як основної сили у боротьбі за права і свободу дитини у світі. Суть гейткіпінгу – мета, завдання, основні елементи. Системи прийомних (опікунських, патронатних) сімей за рівнем їх розвитку в різних країнах.

Тема 6. Характеристика змісту соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування

Зміст соціально-педагогічної роботи в державних і альтернативних формах опіки (піклування). Види і напрями роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Основні принципи, етапи та умови ефективності соціально-педагогічної роботи. Форми, методи, прийоми і засоби роботи.

Тема 7. Технології соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування

Суть соціально-педагогічних супроводу, підтримки, патронажу дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Інновації у роботі з дітьми зазначених категорій. Технології формування здорового способу життя. Сутність соціальної інтеграції осіб з числа вихованців альтернативних форм опіки і піклування. Розроблення Програми підготовки до самостійного життя.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Технології та ресурсне забезпечення соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування

Тема 8. Шляхи вирішення проблем адаптації, соціального виховання та соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в різних видах альтернативного догляду

Особливості роботи соціального педагога при усиновленні дитини-сироти, встановленні над нею опіки (піклування), влаштуванні до прийомної сім'ї, ДБСТ, малого групового будинку, організації сімейного патронату. Діяльність соціального педагога щодо формування позитивної поведінки, розвитку комунікативних навичок, впевненості в собі та позитивної самооцінки. Технології раннього втручання на етапі підготовки дитини до влаштування в сім'ю чи заклад альтернативного догляду.

Тема 9. Ресурси соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування

Ресурсне забезпечення соціально-педагогічної роботи: інформаційне, інструментальне, нормативне, методичне, організаційне, фінансове. Основні наукові підходи до класифікації ресурсів соціальної (соціально-педагогічної) роботи (Мердок, Лауфер, Томас, Фoa). Види ресурсів соціально-педагогічної роботи. Міжвідомча координація діяльності фахівців соціальної сфери, освіти, охорони здоров'я та правоохоронних органів; побудова професійної команди супроводу дитини, ведення переговорів із суб'єктами соціальної інфраструктури громади.

Тема 10. Професійна готовність соціального педагога до роботи в альтернативних формах опіки над дітьми як важлива інтегративна якість і стійка особистісна характеристика фахівця

Зміст поняття «професійна готовність соціального педагога». Компоненти готовності: мотиваційно-особистісний, когнітивний та діяльнісний. Чинники, які впливають на готовність соціального педагога до роботи в альтернативних формах опіки: внутрішні та зовнішні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма здобуття освіти				Заочна форма здобуття освіти			
	Усього	Л	П.	С.р.		Л	П.	С.р.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методичні засади соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування								
Тема 1. Актуальність проблеми соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування	10	2	2	6	33	2	3	6
Тема 2. Характеристика альтернативних форм державної опіки над дітьми	8	2	2	4				8
Тема 3. Нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування	8	2	2	4				8
Тема 4. Критерії, показники та рівні ефективності соціально-педагогічної роботи в	8	2	2	4				6

альтернативних формах опіки і піклування								
Разом за ЗМ 1	34	8	8	18	33	2	3	28
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Зарубіжний досвід та зміст соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування								
Тема 5. Зарубіжний досвід соціально-педагогічної (соціальної) роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування	8	2	2	4	24	2	2	6
Тема 6. Характеристика змісту соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування	8	2	2	4				8
Тема 7. Технології соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування	8	2	2	4				6
Разом за ЗМ 2	24	6	6	12	24	2	2	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Технології та ресурсне забезпечення соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування								
Тема 8. Шляхи вирішення	8	2	2	4				8

проблем адаптації, соціального виховання та соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в різних видах альтернативного догляду								
Тема 9. Ресурси соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування	12 12	2	4	6	33	2	3	10
Тема 10. Професійна готовність соціального педагога до роботи в альтернативних формах опіки над дітьми		2	4	6				10
Разом за ЗМЗ	32	6	10	16	33	2	3	28
УСЬОГО ГОДИН	90	20	24	46	90	6	8	76

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Денна форма здобуття освіти (год.)	Заочна форма здобуття освіти(год.)
1	Соціальне сирітство в Україні: масштаби, причини та наслідки	2	2

2	Альтернативні форми опіки над дітьми: порівняльна характеристика	2	
3	Міжнародне та українське законодавство у сфері захисту прав дітей-сиріт	2	
4	Показники та рівні ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами	2	
5	Системи прийомних сімей у країнах Європи: порівняльний аналіз	2	2
6	Форми і методи соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки	2	
7	Соціально-педагогічний супровід та підготовка вихованців до самостійного життя	2	
8	Адаптація та соціалізація дитини в різних видах альтернативного догляду	2	4
9	Ресурсне забезпечення соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами	4	
10	Компоненти та чинники професійної готовності соціального педагога до роботи в альтернативних формах опіки	4	
Усього годин:		24	8

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти на семінарських та практичних заняттях

1 бал – здобувач вищої освіти виявляє поверхневі знання і розуміння основних положень навчального матеріалу з ОК, може поверхнево аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки;

2 бали – здобувач вищої освіти виявляє недостатні знання і розуміння основних положень навчального матеріалу з ОК, може поверхнево аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь містить часткові помилки, недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв’язуванні завдань за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв’язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки,

загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здобувач вищої освіти здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен опрацювати матеріал самостійно.

4 бали – здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання з ОК, виявляє неординарні творчі здібності у освітньому процесі, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили у процесі вивчення ОК.

6. Самостійна робота

№	Назва теми	Зміст самостійної роботи	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
1	Тема 1. Актуальність проблеми соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування	<i>Опрацювати Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».</i> <i>Підготувати тези виступу з проблеми сирітства в Україні.</i>	6	6
2	Тема 2. Характеристика альтернативних форм державної опіки над дітьми	<i>Розробити порівняльну таблицю альтернативних форм опіки (піклування) над дітьми: усиновлення, опіка/піклування,</i>	4	8

		<i>прийомна сім'я, ДБСТ, патронат. Проаналізувати досвід деінституалізації у своєму регіоні.</i>		
3	Тема 3. Нормативно- правове забезпечення соціально- педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування	<i>Опрацювати міжнародні нормативно-правові акти щодо захисту прав дітей-сиріт (Конвенція ООН про права дитини та ін.). Скласти анотований перелік законодавства України з проблеми.</i>	4	8
4	Тема 4. Критерії, показники та рівні ефективності соціально- педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і піклування	<i>Підготувати презентацію на тему: «Критерії ефективності соціально-педагогічної роботи з дітьми- сиротами».</i>	4	6
5	Тема 5. Зарубіжний досвід соціально- педагогічної (соціальної) роботи з дітьми- сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування	<i>Опрацювати матеріали щодо європейських стандартів захисту прав дітей-сиріт. Підготувати порівняльну характеристику систем прийомних сімей у 2–3 країнах світу.</i>	4	6
6	Тема 6. Характеристика змісту соціально- педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і	<i>Скласти план соціально-педагогічної роботи з дитиною, влаштованою в прийомну сім'ю (на прикладі умовного випадку). Есе на тему:</i>	4	8

	підклування	<i>«Форми і методи соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами: власний погляд».</i>		
7	Тема 7. Технології соціально-педагогічної роботи в альтернативних формах опіки і підклування	<i>Розробити фрагмент програми підготовки вихованця альтернативної форми опіки до самостійного життя (одна із сфер: побут, фінанси, працевлаштування тощо).</i>	4	6
8	Тема 8. Шляхи вирішення проблем адаптації, соціального виховання та соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського підклування в різних видах альтернативного догляду	<i>Змодельовати алгоритм діяльності соціального педагога у випадку влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу.</i>	4	8
9	Тема 9. Ресурси соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського підклування	<i>Класифікувати ресурси соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами за одним із наукових підходів (Мердок, Лауфер, Томас, Фoa). Підготувати перелік ресурсних організацій-партнерів у своєму регіоні.</i>	6	10
10	Тема 10. Професійна готовність соціального	<i>Підготувати самооцінку власної професійної готовності до роботи</i>	6	10

педагога до роботи в альтернативних формах опіки над дітьми як важлива інтегративна якість і стійка особистісна характеристика фахівця	<i>в альтернативних формах опіки за компонентами: мотиваційно-особистісний, когнітивний, діяльнісний. Есе на тему: «Соціальний педагог і дитина-сирота: чинники професійної успішності».</i>		
Загалом:		46	76

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи на семінарських та практичних заняттях

1–2 бали – здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання здобувача освіти є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

4 бали – здобувач освіти володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; вирішує творчі завдання.

5 балів – здобувач освіти має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; самостійно виконує науково-дослідну роботу.

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Написання реферату або підготовка презентації. Вимоги: наявність усіх необхідних структурних одиниць, відповідне оформлення, висловлення власної думки у висновках, опрацювання не менше 10 джерел літератури, публічний захист основних положень.

I. ІНДЗ теоретичного характеру (реферат, презентація). Орієнтовна тематика:

1. Історія становлення альтернативних форм опіки і піклування дітей-сиріт в Україні.
2. Прийомна сім'я як форма альтернативного догляду за дитиною.
3. Дитячий будинок сімейного типу: особливості створення та функціонування.
4. Патронат над дитиною: правові та соціально-педагогічні аспекти.
5. Усиновлення як пріоритетна форма влаштування дітей-сиріт.
6. Європейський досвід деінституалізації системи опіки над дітьми.
7. Роль ЮНІСЕФ у захисті прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
8. Соціально-педагогічний супровід прийомних сімей.
9. Проблеми адаптації дитини в прийомній сім'ї та шляхи їх вирішення.
10. Підготовка вихованців інтернатних закладів до самостійного життя.
11. Соціальна компетентність випускників закладів альтернативного догляду.
12. Профілактика соціального сирітства в Україні.
13. Гейткіпінг у системі захисту прав дитини.
14. Нормативно-правове забезпечення захисту прав дітей-сиріт в Україні.
15. Психолого-педагогічні особливості соціалізації дітей-сиріт.
16. Ресурсне забезпечення соціально-педагогічної роботи з дітьми-сиротами.
17. Професійна готовність соціального педагога до роботи з дітьми-сиротами.
18. Наставництво як форма підтримки дітей, позбавлених батьківського піклування.
19. Малий груповий будинок як форма альтернативного догляду.
20. Соціальний гуртожиток для дітей-сиріт: функції та завдання.

II. ІНДЗ практичного спрямування:

- Здійснити порівняльний аналіз альтернативних форм опіки за законодавством України та ЄС.

- Скласти словник (глосарій) основних понять дисципліни (не менше 30 термінів).
- Розробити анотований перелік 10 нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей-сиріт.
- Розробити програму соціально-педагогічного супроводу прийомної сім'ї на 6 місяців.
- Скласти таблицю критеріїв ефективності різних форм альтернативного влаштування дітей.
- Підготувати рекомендації соціального педагога для прийомних батьків першого року.
- Розробити картотеку ресурсних організацій-партнерів для роботи з дітьми-сиротами у регіоні.
- Скласти алгоритм діяльності соціального педагога при влаштуванні дитини до ДБСТ.
- Розробити програму підготовки вихованця до самостійного життя (сфера «особисті фінанси»).
- Провести самооцінку власної професійної готовності до роботи в альтернативних формах опіки.

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату, презентації тощо.
2. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.
3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному практичному занятті на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ; можливий захист завдання шляхом усного звіту або презентації.
4. Оцінка за ІНДЗ враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів – 15.

Критерії оцінювання ІНДЗ

1 бал – здобувач вищої освіти демонструє початковий рівень знань з теми ІНДЗ; не розуміє сутності основних понять психолого-педагогічної підтримки; механічно відтворює окремі положення навчального матеріалу або копіює інформацію з джерел без власного аналізу, узагальнень і висновків. Робота має суттєві змістові та структурні недоліки.

2 бали – здобувач вищої освіти виявляє фрагментарні знання з теми; має значні труднощі під час самостійного опрацювання матеріалу; частково розуміє особливості соціально вразливих груп населення, але не може належно пояснити їхні потреби та проблеми. Виконане завдання містить окремі правильні положення, однак є неповним і недостатньо обґрунтованим.

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює окремі теоретичні положення відповідно до навчального посібника або пояснень викладача; описує соціальні та психологічні проблеми без належного пояснення їхніх причин і наслідків. За допомогою викладача може визначити окремі напрями підтримки, але слабо орієнтується у професійній термінології та недостатньо самостійно формулює висновки.

4 бали – здобувач вищої освіти знає основний навчальний матеріал, але допускає помилки й неточності у визначенні понять, характеристики соціально вразливих груп та описі форм психолого-педагогічної підтримки. Завдання виконане частково, аналіз є поверховим, висновки недостатньо послідовні. Відповіді на додаткові запитання неповні або нелогічні.

5 балів – здобувач вищої освіти має стійкі навички роботи з навчальною та науковою літературою; самостійно опрацьовує значну частину матеріалу; правильно визначає основні поняття, наводить приклади соціальної вразливості та окремих форм підтримки. Підтверджує власні судження одним-двома аргументами, використовує наочні матеріали, однак аналіз і висновки залишаються недостатньо глибокими.

6 балів – здобувач вищої освіти демонструє знання та розуміння основних положень освітнього компонента; правильно характеризує окремі соціально вразливі групи населення, їхні потреби та труднощі. Може поверхово аналізувати соціальні, психологічні й педагогічні чинники вразливості та робити окремі висновки. Відповідь правильна, але недостатньо осмислена й аргументована.

7 балів – здобувач вищої освіти самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; послідовно розкриває тему ІНДЗ, висловлює власну думку, застосовує набуті знання під час аналізу практичних ситуацій. Уміє визначати основні потреби соціально вразливих груп населення та пропонувати окремі форми психолого-педагогічної підтримки. Користується додатковими джерелами, але не завжди критично їх оцінює.

8 балів – здобувач вищої освіти правильно й логічно розкриває зміст теми; розуміє основні теоретичні підходи до психолого-педагогічної підтримки; встановлює причинно-наслідкові зв'язки між соціальними умовами, психологічним станом і освітніми потребами людини. Застосовує засвоєний матеріал у стандартних професійних ситуаціях, обґрунтовує вибір окремих методів і форм підтримки.

9 балів – здобувач вищої освіти наводить власні приклади на підтвердження теоретичних положень; самостійно використовує додаткові наукові джерела; правильно застосовує професійну термінологію. Уміє систематизувати матеріал у вигляді таблиць, схем, класифікацій, визначати потреби та ресурси соціально вразливих груп, а також пропонувати можливі напрями міждисциплінарної взаємодії.

10 балів – здобувач вищої освіти демонструє достатньо повні знання; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; логічно аналізує соціальні, психологічні та педагогічні аспекти проблеми. Робота є

повною, послідовною й обґрунтованою, містить власні приклади та висновки, хоча може мати окремі фрагментарні неточності.

11 балів – здобувач вищої освіти вміє аналізувати та встановлювати суттєві зв'язки між соціальними чинниками вразливості, психологічними потребами й педагогічними умовами підтримки. Виявляє закономірності, самостійно формулює висновки, оцінює ефективність запропонованих форм і методів допомоги. Здатний обґрунтувати власну позицію та належною мірою контролює процес виконання ІНДЗ.

12 балів – здобувач вищої освіти володіє глибокими та міцними знаннями, здатний застосовувати їх у нестандартних ситуаціях. Визначає тенденції, суперечності й ризики у сфері психолого-педагогічної підтримки соціально вразливих груп населення. Критично оцінює наукову та практичну інформацію, розрізняє об'єктивні факти, стереотипи й упередження, сприймає альтернативні позиції та аргументовано обстоює власну думку.

13 балів – здобувач вищої освіти має системні та дієві знання, виявляє творчі здібності під час виконання ІНДЗ. Використовує широкий спектр аргументів і доказів, самостійно аналізує складні проблемні ситуації, розробляє обґрунтовані пропозиції щодо психолого-педагогічної підтримки різних категорій населення. Виявляє схильність до системного й наукового аналізу, уміє прогнозувати можливі результати запропонованих заходів.

14 балів – здобувач вищої освіти вміє самостійно ставити й розв'язувати проблеми, здійснювати пошук, добір і критичне опрацювання наукової інформації. Виконує ІНДЗ на дослідницькому рівні, використовує результати аналізу для розроблення практичних рекомендацій, програми або проєкту психолого-педагогічної підтримки. Виявляє власне професійне ставлення до проблеми, обґрунтовує перспективи подальшого дослідження та практичного застосування отриманих результатів.

15 балів – здобувач вищої освіти на високому рівні вміє ставити й розв'язувати складні теоретичні та практичні проблеми у сфері психолого-педагогічної підтримки соціально вразливих груп населення. Самостійно здійснює науково-дослідну роботу, критично аналізує та узагальнює інформацію з різних джерел, демонструє глибоке розуміння потреб, ресурсів і ризиків соціально вразливих груп. Логічно, аргументовано й творчо викладає матеріал у письмовій та усній формах, пропонує інноваційні й практично доцільні рішення, обґрунтовує перспективи подальших досліджень і професійної діяльності. Робота відповідає вимогам академічної доброчесності та демонструє високий рівень сформованості професійного мислення.

8. Методи навчання

Лекції; дискусії на визначені теми, евристична бесіда, творчі есе, дискусії, полілоги, аналіз практичних (проблемних) ситуацій, моделювання ситуацій, тематичні презентації, робота в групах, опрацювання й аналіз нормативно-правових документів, тренінгові вправи, виконання тестових

завдань, виконання ІНДЗ, самостійна робота, робота з науковою та методичною літературою, використання онлайн-ресурсів Moodle.

9. Методи контролю

Поточне оцінювання (усні та письмові відповіді на практичних заняттях), виконання вправ і тестів, оцінювання презентацій із застосуванням ІКТ, оцінювання ІНДЗ, само- та взаємооцінювання, підсумкове тестування. Підсумковий контроль – екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			ІНДЗ	Підсумковий тест	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	15	35	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Відповідність національної шкали оцінювання академічної успішності шкалі ЄКТС

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою академії	Підсумкова оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю – коефіцієнт 0,5	Результати здачі екзамену – коефіцієнт 0,5
A	Відмінно	90 – 100	90 – 100	90 – 100
B	Добре	82 – 89	82 – 89	82 – 89
C		75 – 81	75 – 81	75 – 81
D	Задовільно	67 – 74	67 – 74	67 – 74
E		60 – 66	60 – 66	60 – 66
FX	Незадовільно	35 – 59	35 – 59	35 – 59
F		0 – 34	0 – 34	0 – 34

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–100): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання у практичних ситуаціях.

Оцінка F «2» (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім

не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє павичок застосовування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосовування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка FX «2» («незадовільно») (0–34) (з обов’язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях.

Академічна доброчесність: Роботи (академічні есе, проєкти) здобувачів вищої освіти повинні бути їхніми оригінальними дослідженнями чи результатом власних міркувань. Відсутність бібліографічних покликань на свідомо використаний текст, запозичення та використання чужого тексту (академічний плагіат), фабрикування джерел, імітація дослідження, списування, ухилення від здачі письмових робіт у визначений термін без поважних причин є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі та поведінці Здобувача є підставою для реагування викладача відповідно до «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності та етику академічних взаємовідносин у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка», «Положення про запобігання академічному плагіату та впровадження практики належного цитування в освітній і науковій діяльності Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка».

11. Методичне забезпечення

Робоча програма, мультимедійні презентації за змістом тем, підручники, посібники, нормативно-правові документи, матеріали освітньої платформи MOODLE та інших відкритих електронних ресурсів.

12. Рекомендована література

Основна

1. Вакуленко О. В., Мардарова І. К. Соціальна робота з дітьми у складних життєвих обставинах: практичний посібник. К.: Купріянова, 2021. 186 с.
2. Заблоцький А. Р. [та ін.]. Альтернативні форми опіки над дітьми як соціальна та психолого-педагогічна проблема становлення особистості фахівця соціальної сфери. Монографія: Психолого-педагогічні особливості становлення особистості в умовах трансформації сучасного суспільства. Кременець, 2024. С. 169–211.
3. Заблоцький А. Р. Діяльність працівників соціальної сфери щодо встановлення альтернативних форм державної опіки над дітьми. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки). № 6 (303). 2016. Ч. III. С. 19–25.

4. Заблоцький А. Р. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до роботи в альтернативних формах державної опіки. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник. № 32. Дрогобич, 2020.
5. Заблоцький А. Р. Підготовка майбутніх працівників соціальної сфери до роботи в різних формах сімейного виховання. Науковий вісник КОГПА ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Одеса: ВД «Гельветика», 2023. С. 220–227.
6. Заблоцький А. Р. Професійна готовність майбутнього працівника соціальної сфери до роботи в альтернативних формах державної опіки над дітьми. Науковий вісник КОГПА ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка. Кременець: ВЦ КОГПА, 2019. Вип. 12. С. 123–135.
7. Заблоцький А. Р. Сучасний погляд на усиновлення дітей-сиріт як на альтернативну форму державної опіки. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій. № (1) 15. Хмельницький, 2018. С. 145–148.
8. Заблоцький А. Р. Шляхи оптимізації професійної підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до роботи в альтернативних формах державної опіки над дітьми. Social Work and Education. Vol. 7, No. 2. Ternopil–Aberdeen, 2020. P. 215–222.
9. Петрович Ж. В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав. Рівне: Волинські обереги, 2022. 368 с.
10. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
11. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
12. Програма підготовки до самостійного життя випускників закладів інституційного догляду та виховання дітей: Наказ Мінсоцполітики від 27 вересня 2018 р. № 1428.

Додаткова

1. Заблоцький А. Р. Практика захисту прав дітей на рівні територіальної громади в умовах децентралізації та воєнного стану. Матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. (Луцьк, 16–17 квітня 2026 р.). Луцьк: ЛНТУ, 2026. С. 34–36.
2. Аносова А. В. та ін. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб.: у 2-х частинах. Ч. II. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 348 с.
3. Лукашевич М. П., Семігіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика). К.: Каравела, 2018. 368 с.
4. Ніколаєску І. О., Жаровська О. П. Деінституалізація системи опіки над дітьми в Україні: сучасний стан та перспективи. Педагогічний дискурс. 2023. Вип. 34. С. 45–53.

5. Типове положення про соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Постанова КМУ від 4 жовтня 2017 р. № 741.

6. Положення про наставництво: Постанова КМУ від 4 липня 2017 р. № 465.

7. UNICEF Ukraine. Child Protection System Review. Kyiv: UNICEF, 2022. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/reports>.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України : офіційний сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).

2. Національна соціальна сервісна служба України : офіційний сайт. URL: <https://nssu.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).

3. Єдиний державний реєстр дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (ЄДРДО) : вебресурс / Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/edrdo.html> (дата звернення: 26.08.2026).

4. ЮНІСЕФ в Україні : офіційний сайт. URL: <https://www.unicef.org/ukraine> (дата звернення: 26.08.2026).

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://nbuv.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2026).

6. Social Work and Education : науковий журнал. URL: <https://swe.tnpu.edu.ua> (дата звернення: 26.08.2026).